

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla
"Latvijas
Lopkopis"
aprīļa nu-
murā
..... 2

■ "Novada
Garša"
aicina – atnāc, atklāj,
iemīli! 4

■ Pieejams atbalsts
jaunajiem lauksaimnie-
kiem un mazo saimnie-
cību attīstībai 4

■ Pieņemti svarīgi
grozījumi likumos... 5

■ Nīderlandē sara-
žotajam ceņš radīt
pievienoto vērtību... 6

■ Ūdens resursi augu
vajadzību nodrošināša-
nai 8

■ Māris Skujiņš vēlas
īstenot biznesa ideju
Līgatnē 10

■ Kompensācijas par
saimnieciskās darbības
aprobežojumiem... 12

■ Ozolu akūtā kalša-
na – jauna slimība
Latvijā 12

■ ALTUM garantija –
labs palīgs bankas
kredīta saņem-
šanai 13

■ Svarīgākie datumi,
kurus lauku uzņēmējs
nedrīkst aizmirst 2019.
gada jūnijā 14

■ Gards siers un vieda
saimniece 15

Stiprs vietējais tirgus

Izglītība, zināšanas

Atbalsts jauniešiem

Investīcijas tehnikai

Reģionalizācija

Stabilitāte

Mēslošanas plāni

Kulinārais mantojums

Atbalsts ražotājiem

Buferjoslas

Infrastruktūra

Mazāki nodokļi

Pieejamība kredītiem

Meliorācija

Jaunas darba vietas

Atbalsts mazajiem

Mājokļu pieejamība

Barības devas

Atbalsta griesti lielajiem

Kalpošana

Kooperācija

Atbalsts BIO

Slāpekli piesaistoši kultūraugi

Kvalitatīva lopbarība

Apdrošināšana

AKTUALITĀTES

LAUKU POLITIKAS IZAICINĀJUMI NĀKOTNEI

Kādā situācijā ir lauksaimniecība Latvijā? Kādam būt nākotnes lauku politikai? Kā palielināt lauksaimniecības konkurētspēju, vienlaikus uzturot apdzīvotu lauku vidi? Šie un virkne citu jautājumu šobrīd tiek celti galdā apspriešanai visai lauku sabiedrībai, lai līdz gada beigām sagatavotu Latvijai vislabāko politiku laukiem ES Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) 2021.-2027. gadam ietvaros.

Lai noskaidrotu lauku cilvēku vajadzības un viedokli par lauku

ekonomikas stiprināšanu, sociālās situācijas un vides uzlabošanu, Zemkopības ministrija kopā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru martā un aprīlī sarīkoja kopā piecas konferences visos valsts reģionos, un papildus tām Zemkopības ministrijā notikušas astoņas tematiskās darba grupas. Pirmo reizi nākotnes lauku politikas izstrādē ir iespējas iesaistīties ikvienam lauksaimniekam, lauku uzņēmējam un vienkāršam lauku iedzīvotājam, pateikt savu viedokli un tikt sadzirdētam. Zemkopības ministrija norāda, – pub-

liskās apspriešanas turpināsies līdz gada beigām, kad jātop skaidrām nākotnes Lauku attīstības stratēģiskā plāna aprisēm.

Šķiet, pirmo reizi lauku sabiedrībai tiek likta priekšā arī detalizēta ekonomiskā analīze par ražošanu laukos, apdzīvotību, saimniecību skaitu un struktūru, attīstības tendencēm un sniegti attīstības scenāriji par vienu vai cita saimniekošanas modeļa ietekmi uz ekonomiku un vidi. Protams, arī iepriekš šādas analīzes ir veiktas, taču tās mazāk skaidrotas publiski.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" APRĪĻA NUMURĀ

Ar kādiem izaicinājumiem jā-sastopas jauniejiem lauk-saimniekiem, no nulles uz-sākot saimniekošanu laukos, žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā stāsta Auces novada z/s "Imantas" saimnieki Ģirts un Agnese Antes.

Saimniecība "Imantas" darbojas putnkopības nozarē un ir Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas biedrs. Tās izpilddirektore Anna Ērliha: "Asociācijas vēlme ir veicināt nozares attīstību. Lielie ražotāji Latvijā ir, tie spēj par sevi pastāvēt, bet, lai mēs kā valsts attīstītos, mums vajadzīgs katrs mazais un vidējais saimnieks."

Vairāk nekā 5,5 miljoni eiro – šāda aptuveni ir summa, ko pēdējo divu gadu laikā vairāki piena iepircēji palikuši parādā zemniekiem. Kas jāņem vērā, slēdzot piena piegādes līgumus, žurnālā skaidro LLKC juriskonsulte Kristīne Cimermane.

Piensaimniekiem noderēs arī LLKC ekspertu secinājumi par veiktajiem piena pašizmaksas aprēķiniem demonstrējumu saimniecībās. Viens no tiem – joprojām piena realizācijas cena ir zemāka par pašizmaksu. Tāpēc saimniecībām nepieciešams valsts atbalsts gan darbības turpināšanai, gan investīciju veikšanai, gan uzkrājumu veidošanai.

Par ganību apsaimniekošanu pava-sarī žurnālā raksta LLKC lopkopības konsultante Kornēlija Averjanova, bet par E vitamīna nepieciešamību vecāku laktāciju govīm – LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla noza-re redaktore Silvija Dreijere.

Kā Latvijā sokas ar kvalitatīvas liellopu gaļas iegūšanu pēc SEUROP klasifikācijas, vērtē LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbi-dāns. Savukārt aitkopjiem būs lietderīgs LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas raksts par vara toksiskumu aitām. Turpat saimnieku pieredzes apraksts no Arņa un Annas Ginteru saimniecības SIA "StarSpace" Suntažu novadā, kur profesionāla aitkopība apvienota ar Annas otru aizraušanos – observatorijas uzturēšanu zvaigžņu pētīšanai.

Cūkkopības rubrikā Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece raksta par to, vai cūkām jāapgriež astes. Savukārt par to, kā uzturēt mazo gaļas pārstrā-di laukos – mājražotājas un zīmola "Klāmaņu kūpinājumi" īpašnieces Karmenas Dīcmanes pieredze.

Putnkopjiem iesakām Annas Ērlihas rakstu par vitamīnu deficītu put-niem, šoreiz par A, D₃ un E vitamīnu deficītu un tā ārstēšanu.

Zirgkopjiem iesakām žurnālistes

Daces Milleres interviju ar vienu no Latvijas labākajām konkūra jātniecēm un treneri Mairu Leju. Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Lat-vijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku ap-tauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta no-daļās visā Latvijā, abonēšanas in-dekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2019_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības cen-trā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

► 1. lpp. Ražošana pieaugums mazāk darbietilpīgās nozarēs

Latvijas Lauksaimniecības univer-sitātes vadošā pētnieka Alekseja Nipe-ra pētījumā redzams, ka 18 gadu laikā lauksaimniecības produkcijas izlaide jeb vērtība augusi no nepilniem 500 miljoniem eiro 2000. gadā līdz 1,3 miljardiem eiro 2018. gadā. Visbūtiskākais pieaugums bijis graudkopībā, kur saražotais graudu apjoms tonnās šajā laika posmā kāpis no miljons ton-nām līdz 2,7 miljoniem tonnu, pašno-drošinājumam sasniedzot 250%.

Nosacīti veiksmīgi attīstījušies arī piensaimniecība, kur pārstrādei nodotā piena apjoms pieaudzis no 400 tūkst. tonnām līdz 813 tūkst. t. 2017. gadā. Tie-sa, saražotais piena apjoms kāpis mazāk būtiski – no 810 tūkst. tonnu līdz

miljonam tonnu 2017. gadā. Būtiski, ka 60% no saražotā piena eksportē, tiesa, ne tik pozitīvi, ka puse no eksporta ir svaigi-piens nevis pārstrādāti produkti.

Pārējās nozarēs ražošana veicies kā pa kalniem un lejām. Dati rāda, ka kartupeļu ražošana samazinājusies no 600 tūkst. līdz 408 tūkst. tonnām, dārzeņu ražošana atkarīga no gada, bet turas stabili virs 150 tūkst. tonnu apmērā, vienlaikus augļu un ogu ražošana ievērojami samazinājusies, – ja 2005. gadā saražojām 55 tūkst. tonnu, tad 2017. gadā vairs tikai 10,9 tūkst. t.

Gaļas liellopu audzēšana, kas ir salīdzinoši jauna nozare Latvijā, būtiski pie-augusi, – dzīvnieku skaits kopš 2005. gada audzis no 5000 līdz 49 000. Vienlaikus cūkkopībā ražošanas apjomi samazinājušies no 428 tūkst. cūku līdz 321 tūkst. Šī ir nozare, kur strauji notikusi konsolidē-

šanās, – audzēšana pārcēlusies no maza-jām un vidējām uz lielajām fermām.

Vērtējot saimniecību kopskaitu, A. Nipers norāda, ka kopš 2001. gada tas ievērojami samazinājies – no 180 tūkstošiem līdz 69,9 tūkst. 2016. gadā (58,2 tūkst. 2017. gadā). No tām 64% ir ļoti mazas saimniecības, kurās stan-dartizlaide ir līdz 4000 eiro. Vienlaikus tieši šajā saimniecību grupā ir lielākais pensijas vecuma īpašnieku īpatsvars – 35% ir vecumā virs 65 gadiem.

Lemjot par ES KLP finansējuma izlie-tojumu nākotnē, būtisks ir fakts, ka ma-zajās un vidējās saimniecībās līdz 100 ha gan ienākumi no tirgus, gan ES un valsts atbalsts ir zemāks par vidējiem valsts rā-dītājiem, turklāt šos saimniecību kopējos ieņēmumus vairāk nekā puse no ieņēmu-miem sastāda tiešo maksājumu atbalsts.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

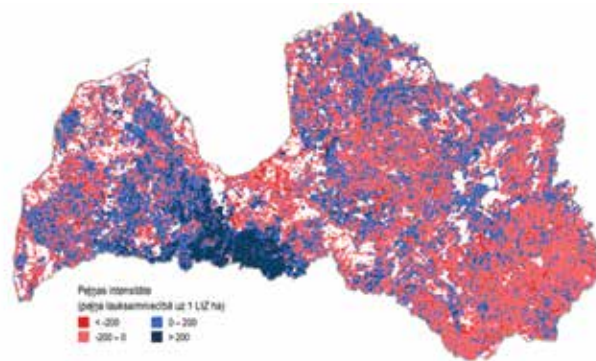
Lauksaimniecības intensifikācija

←

↑

	Darbaspēka ieguldījums (stundās)			
	Lielās saimniecības	Vidējās saimniecības	Mazās saimniecības	Ļoti mazās saimniecības
Apļaušana	6	8	12	25
Graudaugi	15	19	32	60
Zīdītājgovis	17	17	25	50
Kartupeļi	80	183	248	350
Piens	80	104	200	480
Dārzeni	314	410	605	650
Augļi	468	550	655	655

Mazāks darbietilpīgums

Avots: LĻKC pētījums "Darbaspēka ievērojama samazināšanās mazajās un vidējajās Lauku Lapa pētījuma teritorijā"

Kāpēc samazinās nodarbināto skaits?

2. lpp.

Jautājums, kas jārisina ar nākotnes KLP – kā līdzsvarot ienākumus dažāda lieluma saimniecībās.

LLU eksperts izanalizējis, kādēļ 18 gadu laikā no apmēram 150 tūkstošiem līdz 70 tūkstošiem samazinājies lauksaimniecībā nodarbināto skaits un kādēļ izaugsmi piedzīvo tieši graudkopības nozare. Izrādās, notikusi ievērojama ražošanas intensifikācija, turklāt visvairāk nozarēs, kas ir mazāk darbietilpīgas.

Pētījumi apliecina, ka vismazāk darba stundu viena hektāra apsaimniekošanā prasa zāles apļaušana lielās saimniecībās. Otrā mazāk darbietilpīgākā ir graudu audzēšana lielajās saimniecībās, kur viena hektāra apsaimniekošanai nepieciešamas tikai 15 stundas, kamēr ļoti mazās saimniecībās tas prasa 60 stundas. Darbietilpīgākās nozares ir augļu un dārzeņu ražošana.

Vērtējot nozares un teritorijas Latvijā, kur lauksaimniekiem ir iespējas visvairāk nopelnīt, secināts – bagātākā ir Zemgale, kur ir lielākais lielo graudu audzētāju saimniecību īpatsvars.

Izaicinājumi – konkurētspēja un vidi saudzējoša saimniekošana

Lauksaimnieciskās ražošanas izvērtējums, ko veicis A. Nipers un vēl detalizētāk arī ZM Tīrgus un tiešā atbalsta departaments, skaidri iezīmē nozares attīstības tendences un liek uzdot jautājumus – kādu saimniekošanu nākotnē atbalstīt, lai stiprinātu konkurētspēju, nodrošinātu apdzīvotu lauku vidi un risinātu vides aizsardzības un klimata izmaiņu problēmas. Ekonomiskā analīze rāda, ka ienesīgākā saimniekošana ir graudu audzēšana lielā saimniecībā, intensīva piena

ražošana, kā arī dārzeņu, augļu un ogu ražošana lielās saimniecībās. Vienlaikus pēdējās divas ir tās, kam nepieciešams darbaspēks (apdzīvotība) laukos, trūkumi – šīs nozares rada emisijas un noplicina lauku ainavu jeb mazina bioloģisko daudzveidību. Mazāk ienesīga ir ekstensīva gaļas liellopu audzēšana, vienlaikus tā nodrošina augstu bioloģisko daudzveidību, trūkums – tam nevajag darbaspēku, turklāt rada emisijas. Ekstensīvā piena ražošana nes zaudējumus, prasa daudz darba, rada emisijas, bet nodrošina augstu bioloģisko daudzveidību. Arī vienkāršai apļaušanai nav lielu priekšrocību, – lai gan tā saglabā bioloģisko daudzveidību, tā rada lielas emisijas, nav ienesīga un prasa maz darba.

Risinājumus ekonomikai, sociālajai videi un klimatam bija iespējas sniegt piecu reģionālo konferenču dalībniekiem. Kādi bija ieteikumi?

Neuzskaitīšu visus, pieminēšu vien visbiežāk nosauktos. **Ekonomiskās situācijas** uzlabošanai teju visos reģionos konferenču dalībnieki iesaka ES un valsts atbalstu mērķēt tieši ražošanas atbalstam (maksājumi jāsāņem lauksaimnieciskās produkcijas ražotājam), tāpat būtiski ir noteikt maksājumu griestus lielajām saimniecībām, turpināt mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu, vairāk atbalstīt mazās saimniecībās, piešķirt lielāku atbalstu darbietilpīgajām nozarēm, veicināt kooperāciju un nodrošināt ilgtermiņa stabilitāti.

Sociālās vides uzlabošanai ieteikumi sekojoši: sakārtot infrastruktūru, mērķtiecīgi atbalstīt jaunus lauksaimniekus, kā arī mazos lauksaimniekus, un radīt tiem iespēju piekļūt finanšu resursiem tālākai attīstībai. Tāpat tiek ieteikts sakārtot lauksaimnieciskās iz-

glītības sistēmu, radīt lauksaimniecībai labvēlīgu nodokļu sistēmu, kā arī rast risinājumus zemes izpārdošanas ierobežošanai ārzemniekiem.

Vides mērķu sniegšanai visos reģionos visbiežāk minētais ieteikums – nepieciešams atbalsts meliorācijai. Tāpat tiek ieteikts motivēt zemniekus, precīzāk – maksāt par konkrētu vides aizsardzības mērķu sasniegšanu, tajā skaitā par slāpekli piesaistošu kultūraugu audzēšanu. Daudz ieteikumu tieši lopkopībā – uzlabot lopbarības kvalitāti, veicināt barības devu sastādīšanu, nodrošināt rotācijveida ganīšanu. Tāpat ieteikt turpināt atbalstīt bioloģisko lauksaimniecību, rūpīgāk strādāt pie mēslošanas plāniem un, protams, uzlabot saimnieku zināšanas par viņu saimniekošanas ietekmi uz vidi un klimatu.

Jāuzsver, ka ZM speciālisti visus konferencēs un tematiskajās darba grupās izskanējušos ierosinājumus un viedokļus ir piefiksējuši un ņems tos vērā, kopīgi tālāk izstrādājot Latvijas lauksaimniecības stratēģisko plānu. Te jāatceras – cik cilvēku, tik viedokļu, jo vienā konferencē par konkrētiem jautājumiem izskanēja pat diametrāli pretēji viedokļi. Piemēram, viena grupa lauksaimnieku uzskata, ka mazo lauksaimnieku shēma ir jālikvidē, cita – ka noteikti jāturpina. Vieni domā, ka jāveicina apmežošana, citi – to nedrīkst pieļaut. Gala lēmuma pieņemšanai būs jāņem vērā ES KLP kopējie mērķi un Latvijai kopumā pieņemamākie risinājumi.

Diskusijas darba grupās turpināsies, tādēļ iesakām rūpīgi sekot līdzi ZM un LLKC informācijai tīmekļa vietnēs un sociālo tīklu kontos, lai nenokavētu iespēju turpmāk piedalīties publiskajās debatēs par nākotnes KLP. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

“NOVADA GARŠA” AICINA – ATNĀC, ATKLĀJ, IEMĪLI!

Lai mudinātu iedzīvotājus atklāt fantastiskas saimniecības, šefpavārus un to virtuves arī ārpus lielajām pilsētām, cilvēku jau iemīļotais zīmols “Novada Garša” ar devīzi “Atnāc. Atklāj. Iemīli!” šogad ikvienu aicinās apmeklēt piecus aizraujošus garšas svētkus katrā Latvijas novadā, kuri ar grandiozu pasākumu septembra beigās noslēgsies Rīgā.

Lai svētki būtu patiesi piesātināti, LLKC aicina novadu uzņēmējus pieteikties dalībai pasākumā.

Pirmais pasākums “Vidzemes uzņēmēju dienu 2019” ietvaros plānots jau 17. un 18. maijā Valmierā. Lai piedalītos “Novada Garša” pasākumā “Nogaršo Latviju Vidzemē!”, ēdinātājam bija jāspēj sagatavot trīs ēdieni, kuri raksturo novadu, izmantojot vietējos produktus. Ēdiena pagatavošanā tiek izmantota sena vai mūsdienīga recepte, bet galvenais – šim ēdienam ir savs stāsts un pievilcīgs noformējums.

Mārtiņš Cimermanis, LLKC valdes priekšsēdētājs: “Cilvēku vēlme

arvien vairāk izzināt pārtikas produktu izcelsmi un kvalitāti mudināja LLKC pievērsties jaunai patērētāju un ražotāju sadarbības tīkla veidošanai. Industrializēto pārtikas produktu anonimitāte vairs neapmierina daudzus pārtikas produktu patērētājus, rodas pieprasījums pēc intimitātes:

“Tuvums manai dzīves vietai un māju sajūta!” Pieaug arī patērētāju vēlme iepazīt cilvēkus, kuri savos laukos un fermās audzē pārtikas produktus. Mēs palīdzēsim satuvināties

patērētājam un ražotājam, ļaujot iepazīt vienu otru un tos lieliskos produktus, kuri top mūsu Latvijas novados!”

Nākamie “Novada Garša” pasākumi plānoti šādos laikos un vietās:

01.06. Siguldas pilsētas svētkos (Pierīga);

29.06. Nabas ezers – Makšķerēšanas festivāla ietvaros Padures pagastā, Kuldīgas novadā (Kurzeme);

06.07. Ribbes dzirnavu 150 gadu svinību ietvaros Ceraukstē, Bauskas novadā (Zemgale);

20.07. Krāslavas pilsētas svētku ietvaros (Latgale);

27.09.-28.09. Rīgā, Hanzas peronā.

Informāciju par iespējām piedalīties turpmākajos pasākumos var saņemt, rakstot uz e-pastu: novadagarša@llkc.lv

Ilze

Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko
attiecību vadītāja

PIEEJAMS ATBALSTS JAUNAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM UN MAZO SAIMNIECĪBU ATTĪSTĪBAI

No 2019. gada 20. maija līdz 2019. gada 26. jūnijam varēs pieteikties atbalsta saņemšanai pasākumā “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”.

Pasākuma mērķis ir sekmēt gados jaunu cilvēku iesaistīšanos pastāvīgā lauksaimniecības darbībā un nodrošināt darbaspēka atjaunošanos un paaudžu nomaiņu lauksaimniecības sektorā.

Šī būs projektu pieņemšanas trešā kārtā, tās kopējais publiskais finansējums ir 3,96 miljoni eiro. Jaunais lauksaimnieks saņems vienreizēju 40 000 eiro lielu maksājumu jaundibināta (vai pārņemta) lauksaimniecības uzņēmuma dibināšanai un attīstībai saskaņā ar iesniegto darījuma darbības plānu. Jaunajiem lauksaimniekiem jāņem vērā, ka darījumdarbības plānu jāgatavo vismaz diviem kalendāra gadiem, bet ne ilgākam laika posmam kā līdz 2022. gada 31. decembrim.

No 2019. gada 17. jūnija līdz 2019. gada 18. jūlijam varēs pieteikties

Lai noteiktu jūsu kā atbalsta pretendenta atbilstību, iesakām izmantot LLKC sagatavoto internetu rīku “ES atbalsta pieejamības noteikšanas programma”, kura pieejama <http://esatbalsti.llkc.lv/>. Projekta izstrādē palīdzēs jums tuvākā LLKC konsultāciju biroja speciālisti. Precīzas biroju adreses un tālruņa numurus varat iegūt <http://new.llkc.lv/lv/biroji>.

atbalsta saņemšanai pasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”.

Pasākuma mērķis ir veicināt mazo lauku saimniecību konkurētspēju, paaugstinot to ražošanas produktivitāti, efektivitāti, atbalstot kooperāciju un tirgus pieejamību.

Trešās kārtas pieejamais publiskais finansējums ir 11,085 miljoni eiro, tas sadalīts pēc reģionu principa. Katrs projekta īstenotājs saņems 15 000 eiro lielu atbalstu. Pasākumā atbalsts paredzēts tām mazajām saimniecībām, kurām gada kopējais neto apgrozījums pēdējā

noslēgtā gadā pirms projekta iesniegšanas vai saimniecības ekonomiskā lieluma standarta izlaides vērtība projekta iesniegšanas dienā ir vismaz 2000 eiro, bet nepārsniedz 15 000 eiro. Darījumdarbības plānu jāgatavo vismaz diviem kalendāra gadiem, bet ne ilgākam laika posmam kā līdz 2022. gada 31. decembrim. Svarīgi ņemt vērā, ka mazajiem lauksaimniekiem projekta iesniegumu jāsaņem sadarbībā ar konsultāciju pakalpojuma sniedzēju. Apstiprināto konsultāciju pakalpojumu sniedzēju saraksts pieejams dienesta mājaslapā.

Projektu iesniegumu veidlapa un pasākuma nosacījumi pieejami dienesta mājaslapā www.lad.gov.lv sadaļā “Atbalsta veidi/Projekti un investīcijas”.

Projektu iesniegumi jāiesniedz, izmantojot LAD Elektroniskās pieteikšanās sistēmu.

Projektu iesniegumu pieņemšana notiek ES Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Lauku attīstības programmas ietvaros.

LAD informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

PIEŅEMTI SVARĪGI GROZĪJUMI LIKUMOS

Latvijas Republikas oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” publicēti vairāki grozījumi likumos, kas var būt aktuāli arī lauksaimniekiem.

Šī gada 17. aprīlī publicēti grozījumi “Darba likumā”, kas nosaka, ka gadījumos, ja nozarē tiek noslēgta ģenerālvienošana, kas paredz būtisku valsts noteiktās minimālās darba algas vai stundas algas likmes paaugstināšanu vismaz 50% apmērā virs valsts noteiktās minimālās darba algas vai stundas algas likmes, piemaksas apmēru par virsstundu darbu var noteikt mazāku nekā vispārējā gadījumā, bet ne mazāku kā 50% apmērā no darbiniekam noteiktās stundas algas likmes (ja ir nolīgta akorda alga, – ne mazāku kā 50% apmērā no noteiktā akorddarba izcenojuma par paveiktā darba daudzumu).

“Latvijas Vēstnesī” šī gada 12. aprīlī publicēts likums “Par valsts budžetu 2019. gadam” un vairāki nodokļu jomu reglamentējoši likumu grozījumi. Apskatīšu dažus no tiem. Grozījumi “Autoceļu lietošanas nodevas likumā” paredz ieviest autoceļu nodevas samaksas kontroles automatizētu sistēmu (neaprotot transportlīdzekli). Uz valsts galvenajiem autoceļiem tiks uzstādītas iekārtas, ar kuru palīdzību varēs veikt nodevas apmaksas kontroli. Transportlīdzekļiem, par kuriem nebūs veikta autoceļu nodevas apmaksa, tiks sastādīts administratīvo pārkāpumu protokols. Likuma 6. panta pirmās daļas 12. punktā noteiktajos gadījumos no nodevas atbrīvojamas kooperatīvās sabiedrības, kas atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem atbilstības kritērijiem lauksaimniecības nozarē.

Grozījumi “Dabas resursu nodokļa likumā” paredz, ka, sākot ar 2019. gada 1. jūliju, atbrīvojumu no DRN samaksas nepiemēro vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem, kas izgatavoti no plastmasas (polimēriem) un to kompozītmateriāliem (laminātiem). Ieviesta DRN likme 165 eiro apmērā par vienu transportlīdzekli, kurš valsts akciju sabiedrībā “Ceļu satiksmes drošības direkcija” tiek noņemts no uzskaites norakstīšanai bez nolietota transportlīdzekļa likvidācijas sertifikāta, ja nolietota transportlīdzekļa likvidācijas sertifikāts būtu jāiesniedz.

Grozījumi likuma “Par nodokļiem un nodevām” 30. pantā paredz,

ka nodokļu maksātājiem, tajā skaitā fiziskajām personām, kuras neveic saimniecisko darbību, nav atļauts veikt skaidrā naudā nekustamo īpašumu atsavināšanas darījumus. Nekustamo īpašumu atsavināšanas darījumiem, kuri noslēgti pirms 2019. gada 1. maija un kuru darbība turpinās pēc šī datuma, un kuru pilnīga vai daļēja izpilde paredzēta skaidras naudas norēķinu veidā, 30. panta ierobežojumi piemērojami ar 2020. gada 1. janvāri.

Grozījumi likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu” nosaka, ka pārvaļdatājiem, kas veic pasažieru komercpārvaļdījumus ar vieglo automobili, līdzīgi kā taksometru pārvaļdījumos, jāveic valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu avanss – maksājums 130 eiro, uzskaitot par katru transportlīdzekli, mēnesī, kā arī noteikts, kas darāms ar neizmantoto avansa maksājumu.

MK 2014. gada 11. februāra noteikumos Nr. 96 “Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība” izdarīti grozījumi, kas attiecas uz veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem, nosakot, ka kvītī nav obligāti jānorāda preču pircēja vai pakalpojumu saņēmēja vārds, uzvārds un personas kods.

Grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, kas publicēti 2. aprīlī, nosaka, ka ar IIN nebūs apliekami čeku loterijas laimesti saskaņā ar “Čeku loterijas likumu”. Lai neveidotos situācija, ka VID nodokļu maksātājam prognozē nesamērīgi lielu neapliekamo minimumu, likums nosaka, ka VID prognozētais mēneša neapliekamais minimums nedrīkst pārsniegt vienu 12 daļu no maksimālā gada neapliekamā minimuma. Tāpat darbiniekam ir tiesības pašam prognozēt neapliekamo minimumu, kas nepārsniedz attiecīgajam darbiniekam VID prognozēto minimumu. Tas darāms, pamatojoties uz maksātāja rakstveida iesniegumu un vienošanos ar ienākuma izmaksātāju (darba devēju).

Attiecībā uz nodokļa iemaksāšanu budžetā likuma 19. panta trešajā daļā ir noteikts, ka maksātājs ne vēlāk kā 15 dienu laikā no likumā noteiktās deklarācijas iesniegšanas dienas iemaksā budžetā aprēķinātā IIN summu, ja tā pārsniedz 1 eiro. Ja aprēķinātā nodokļa summa pārsniedz 640 eiro, maksātājs to

var iemaksāt budžetā trijās reizēs – līdz 16. jūnijam, 16. jūlijam un 16. augustam, iemaksājot katru reizi trešo daļu no šīs summas. Ja aprēķinātā nodokļa summa pārsniedz 640 eiro un taksācijas gada ienākumi pārsniedz saskaņā ar likumu “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru, maksātājs to var iemaksāt budžetā trijās reizēs – līdz 16. jūlijam, 16. augustam un 16. septembrim, iemaksājot katru reizi trešo daļu no šīs summas. Turklāt šī summa ir samazināma par to nodokļa daļu, kuru taksācijas gada laikā darba devēji samaksājuši kā algas nodokli vai pats maksātājs – kā avansu vai nodokli, kas ieturēts no maksātāja ienākuma, izmaksājot viņam likuma 17. panta 10. daļā minētos ienākumus.

Ņemot vērā to, ka daļai nodokļu maksātāju par 2018. gadu veidojās budžetā maksājamā iedzīvotāju ienākuma nodokļa summa, likuma pārejas noteikumi paredz šādus jaunumus. 2018. un 2019. gada deklarācijā aprēķinātā nodokļa samaksas termiņš ir 2020. gada 1. decembris, ja īstenojās šādi nosacījumi:

1) maksātājs nav reģistrējies saimniecisko darbību;

2) taksācijas gada ienākums, izņemot likuma 9. pantā minētos ar nodokli neapliekamos ienākumus, atbilst šādām pazīmēm:

a) ir gūts tikai Latvijā,

b) nepārsniedz likuma 15. panta otrās daļas 2. punktā noteikto sliekšni (2018. gadam – 55 000 eiro, bet 2019. gadam – 62 800 eiro),

c) ir ienākums, no kura izmaksas vietā ieturēts nodoklis,

d) ir ienākums, kuram piemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumus.

Sākot ar 2019. gadu, ienākumu deklarācija nebūs obligāti jāiesniedz gadījumā, ja nodokļu maksātājs gada laikā būs saņēmis tikai tādus ienākumus, no kuriem izmaksas vietā ir ieturēts nodoklis un ar IIN neapliekamie ienākumi nepārsniedz 10 000 eiro (šobrīd – 4000).

Linda PURIŅA,
LLKC grāmatvedības
eksperte, sertificēta
nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

PIEREDZE

NĪDERLANDĒ SARAŽOTAJAM CENŠAS RADĪT PIEVIENOTO VĒRTĪBU

Nīderlande platības ziņā ir mazāka nekā Latvija, bet pasaulē tā ir otrajā vietā lauksaimniecības produkcijas ražošanā. Šo valsti raksturo intensīva lauksaimnieciskā ražošana, kas ne tikai uzlabo iedzīvotāju labklājību, bet arī ietekmē vidi, tādēļ tur ir aktuāli klimata pārmaiņu jautājumi. Lai klātienē iepazītos ar Nīderlandes lauksaimniecību, aprīlī Talsu novada lauksaimnieki devās pieredzes apmaiņas braucienā, apmeklējot vairākas saimniecības.

“DE OLMENHORST”

6 ha bumbieres; 13 ha ābeles, šķirnes – ‘Autento’, ‘Elstar’, ‘Red Topaz’, ‘Jonagold’, ‘Jonagored’, ‘Santana’; mājaslapa www.olmenhorst.nl

Foto: Jolanta Sūna

Saimniecībā “De Olmenhorst” 5500 ābelēm ir krustvecāki, par ko liecina arī uzraksti pie kokiem

Florians de Klarks ir saimnieks piektajā paaudzē. Saimniecības darbības virziens ir augļu koku audzēšana un tūrisms. Jau 20 gadu te saimnieko ar bioloģiskajām metodēm. Saimnieks laipni izrāda ābeļu un bumbieru stādījumus un lepojas ar to ilgmūžību, jo tas ļauj ietaupīt uz stādīšanas un ierīkošanas izmaksām. Ražība starp šķirnēm atšķiras – parasti tās ir 30 tonnas

Foto: Jolanta Sūna

Dīns Janszi stāsta par sīpolpuķu audzēšanu saimniecībā “De Tulperij”

no ha, kas var būt pat uz pusi mazāk nekā intensīvajā auglīkopībā. Realizē uz vietas saimniecībā, veikalos, un cilvēki paši brauc lasīt dārzos.

Interesanti, ka saimniecībā no 2000. gada iespējams “adoptēt” kokus. Ko tas nozīmē? Katram kokam ir savs krustvecāks, un tas dod iespēju visu gadu rūpēties par konkrētu koku. Var braukt skatīties, kā tas aug, zied un ražo augļus. Lielākoties par šādiem krustvecākiem kļūst pilsētnieki un ģimenes ar bērniem. Viņi maksā 30 eiro gadā par koka apkopšanu. Mūs pārsteidz fakts, cik liels interesentu skaits izmanto šo pakalpojumu, – šobrīd dārzā 5500 ābelēm ir krustvecāki. Saimniecībā izveidota kafējnīca un vieta kāzu svinībām, kas ir svarīga uzņēmuma sastāvdaļa, jo piesaista papildu līdzekļus.

Notiekošais šajā dārzā parādīja, ka arī ar atļautajiem paņēmieniem bioloģiskajā lauksaimniecībā var saimniekot pietiekami intensīvi.

Mēslošanā izmanto šķidrā digestāta frakciju, ko izlaista uz augsnes pavasarī. Pēc augšņu un koku lapu analīžu rezultātiem pieņem lēmumu, vai vasarā mēsloāt atkārtoti. Šīs analīzes veic katru gadu. Saimnieks norāda, ka daudz enerģijas veltījis, lai popularizētu bioloģiskās lauksaimniecības lomu Nīderlandē. Lai gan 20 gadu laikā to saimnieku skaits, kas nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību, ir palielinājies 300 reižu, tas tāpat ir tikai 2–4% no kopējā lauksaimniecības nozarē iesaistīto skaita.

“DE TULPERIJ”

Sīpolpuķu audzēšana; 5 ha zemes; mājaslapa www.detulperij.nl

Lielākajai daļai cilvēku Nīderlande saistās ar krāšņi ziedošiem tulpu laukiem. Dīns un Anja Janszi sīpolpuķes audzē jau trešajā paaudzē 5 ha platībā. Stāvēt tulpu lauka malā, saimnieks mums stāsta par galvenajiem sīpolpuķu audzēšanas pamatprincipiem. Viņš norāda, ka tulpēm vispiemērotākā augsne ir smilts. Tulpes var audzēt arī mālainā augsnē, taču tad tās tiek novietotas uz tīkla un pārbērtas ar zemi. Mūs pārsteidza fakts, ka tulpu sīpoli vislabāk glabājas 20 grādu temperatūrā un nav pieļaujamas temperatūras svārstības, tāpēc mājas apstākļos nav ieteicams tās glabāt garāzā. Sīpolus novāc no jūnija līdz jūlijam un glabā līdz oktobrim, kad tos iestāda. Lielākie tiek atšķiroti un tirgoti, pārējos stāda.

Nīderlandei raksturīgs augsts gruntsūdens līmenis, tāpēc tulpu laukus nevajag laistīt, ja ir smilšainas augsnes. Mālainā augsnē tos laista, izmantojot sprinklerus. Pēc sīpolu iestādīšanas tos pārklāj ar salmiem, lai pasargātu no vēja erozijas. Sīpoliem ir ļoti svarīgs augsnums ziemā, jo citādi augi nezied. Ziemā nepieciešami vismaz +9 grādi, lai notiktu iesakņošanās un jauno ziedu veidošanās. Kad tulpe nozied, nevajag uzreiz nogriezt lapas. Jāpagaida, kamēr tās nokalst, jo tā sīpolā tiek uzkrātas barības vielas.

► 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Saimnieks norāda, – lai saimniekotu efektīvi, būtu nepieciešama 25 ha liela zemes platība. Tā kā viņam ir tikai 5 ha, viņš nodarbojas ar papildu nozari – tūristu uzņemšanu. Siltumnīcā ir izveidots veikals, kafējnīca un semināru telpa.

“BY BROERSEN”

7 ha zemes; ģimenes uzņēmums, kas nodarbojas ar zemeņu un sparģeļu audzēšanu; mājaslapa www.bybroersen.nl

Saimniecībā tiek audzēti zaļie sparģeļi 3 ha platībā uz lauka un 0,5 ha platībā – baltie sparģeļi siltumnīcās. Ne daudz tiek audzēti arī violetie sparģeļi, kas nav īpaši populārs un to izmanto galvenokārt kā piedevu salātiem.

Zaļie sparģeļi aug, ja gaisa temperatūra ir virs 12 grādiem. Sparģeļi dienā pastiepijas 10 cm garumā, īpaši labvēlīgos siltos apstākļos tie var izaugt pat līdz 20 cm dienā. Tos stāda 20 cm attālumā citu no cita, rindstarpu attālums 1,2 metri. Ražu novāc vienu līdz divas reizes dienā. No viena sparģeļa stāda vidēji aug 10 dzinumi, no kuriem 6–8 nogriež. Pārējos atstāj, lai augs uzkrātu barības vielas. Ražu vāc līdz jūnija beigām ar sparģeļu novākšanas elektromašīnu. Pēc tam sparģeļiem ļauj augt līdz rudenim, lai augs varētu uzkrāt barības vielas. Pēc ražas novākšanas lieto herbicīdus nezāļu apkarošanai. Sparģeļi vienā vietā aug un ražo līdz 10 gadiem.

Uz lauka ierīkota pilienvēda laistīšanas sistēma, tiek veiktas augšņu agroķīmiskās analīzes, lai noteiktu nepieciešamo minerālvielu daudzumu. Pavasarī tiek dots magnija mēslojums. Kūtsmēsli netiek lietoti. Tāpēc, ka šeit ir mālaina zeme, uz lauka var audzēt tikai zaļos sparģeļus.

Baltie sparģeļi aug nomātā siltumnīcā 0,5 ha platībā, apmēram 6 km attālumā no saimniecības. Sparģeļi iestādīti 30–40 cm dziļumā sabiezinātā stādījumā, vienā hektārā ir 35 000 stādu. Siltumnīcā izveidotas paaugstinātas dobes metra platumā, trīs rindās, kas no malām norobežotas ar ģeotekstilu. Dobs pildīts ar kūdras substrātu. Līdzīgi kā zaļajiem sparģeļiem, arī šie aug un ražo 10 gadus. No viena stāda izaug 10 asni. Ražu iegūst otrajā gadā pēc iestādīšanas. No stāda nogriež 6–7 asņus, pārējos atstāj augt līdz rudenim, lai nodrošinātu barības vielu uzkrāšanos.

Foto: Jolanta Sūna

Baltie sparģeļi saimniecībā “By Broersen” aug siltumnīcā 0,5 ha platībā

Dobs pārsegts ar plēvi, kurai viena puse ir baltā krāsā, otra – melnā. Februārī klāj ar melno pusi uz augšu, lai ātrāk uzsildītu augsni un sāktos veģetācija, savukārt aprīlī pārmaina uz balto pusi, lai saule nekarsē. Optimālā temperatūra ir +17 grādi. Svarīgi, lai augsnes temperatūra nepārsniegtu +18 grādus. To konstatē ar temperatūras sensoriem. Augsnes temperatūra tiek regulēta ar plēves krāsu maiņu un vēdināšanas palīdzību. Pirmajā gadā pēc iestādīšanas sparģeļus svarīgi nodrošināt ar fosforu. Nākamajos gados svarīgi lietot magniju un slāpekli. Mēslo reizi gadā pēc ražas novākšanas. Līdzīgi kā zaļajiem sparģeļiem, pēc ražas novākšanas atlikušajiem sparģeļiem ļauj augt. Septembrī tos pārstāj laistīt, sākas višana. Barības vielas uzkrājas saknē, vēlā rudenī atlikušos lakstus novāc.

Saimniecībā stādus paši neaudzē, bet iepērk. Sparģeļus vāc tad, kad dzinumi parādās virs zemes, un griež 20–30 cm garumā ar īpašu 40 cm garu nazi. Pēc novākšanas sparģeļus tur ūdenī 6–12 stundas, lai nodrošinātu augstu kvalitāti. Telpai jābūt vēsai un tumšai ar +4 grādu temperatūru. Augstākās kvalitātes sparģeļi maksā 12 eiro/kg, zemākas kvalitātes – 6. Pārdošanas cena zaļajiem un baltajiem sparģeļiem ir vienāda. Pusi no ražas pārdod uz vietās, pārējo piegādā restorāniem.

Zemes audzē siltumnīcās 0,3 ha platībā. Ražu iegūst divas reizes gadā līdz oktobrim. Janvārī iestāda, aprīlī zemes sāks ražot. Ražu vāc 6 nedēļas. Siltumnīcā mitrums ir 60–70%. Pēc pirmās ražas novākšanas augsni nomaina un zemes audzē stāda no jauna. Siltumnīcā ierīkota apkure un ventilācija. Zem zemeņu audzēšanas kastēm ierīkota caurule, pa kuru plūst

siltais ūdens, kas nodrošina siltumu un nožāvē mitrumu no ogām. Tā zemes tiek pasargātas arī no slimību rašanās. Aizsardzībā pret ērcēm un tripsiem uz katru metru kastē ievieto paciņu ar dzīvos organismus saturošo augu aizsardzības līdzekli *Thripex-plus*. Pērk frigo stādu A++ klasi. Zemes audzē stāda plauktu sistēmās, uz vienu metru 10 stādus, no kuriem var iegūt 8 kg ogu. Gadā iestāda 50–60 tūkstošus stādu un iegūst 2,5–3 tonnas zemeņu. Audzē šķirni ‘Sonata’, kam ir labas garšas īpašības, liela ražība, un tās ir labi transportējamas.

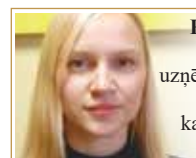
Saimniecība izveidota pašu līdzekļiem, neizmantojot ES atbalsta iespējas, jo vieglāk ir ieguldīt savu naudu un tirgot produkciju pašam. Bet elektroenerģiju iegūst no savā īpašumā esošā vēja ģeneratora, kas uzstādīts ar valsts atbalstu.

Apmeklējumi nodrošināti LAP investīciju pasākuma 2014.-2020. gadam “Zināšanu pārneses un informācijas pasākumi” apakšpasākuma “Atbalsts saimniecību un mežu apmeklējumiem” ietvaros.

Par apmeklētajām lopkopības saimniecībām varēsiet lasīt žurnālā “Latvijas Lopkopis”, bet pilns brauciena apraksts pieejams: www.laukutikls.lv.

Jolanta SŪNA,
LLKC Talākizglītības
nodaļas vadītāja vietniece
e-pasts:
jolanta.suna@llkc.lv
tālrunis: 22018942

Katrīna KĻIMOVSKA,
LLKC Talsu nodaļas
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
katrina.klimovska@llkc.lv
tālrunis: 27511117

DĀRZKOPĪBA

ŪDENS RESURSI AUGU VAJADZĪBU NODROŠINĀŠANAI

Klāt jauns mēnesis un dārzkopībai – jauna tēma. Šoreiz pati situācija pateica priekšā, par ko ir vērts runāt. Aprīlis no dārzkopjiem atvadījās, vien aplaimojot ar 3 l/m² nokrišņiem, kas pielīdzināms nullei, un sausums sāka piemeklēt dārzkopības laukus.

Tajā pašā laikā augi dārzos piedzīvoja gan aukstumu, gan karstumu un piedevām – vēl spēcīgus vējus, kas ļoti žāvēja augsni. Tādos apstākļos augiem bija jāiztiek ar tiem trūcīgajiem mitruma krājumiem, kas bija palikuši pēc ziemas. Mazliet labāka situācija veidojās Austrumlatvijā, kur lielākus krājumus deva sniega kārtā, taču Kurzemes pusē un Zemgalē, kur sniega sega bija pavisam skopa, papildinājums bija pavisam niecīgs. Augu vajadzību pēc ūdens pastiprināja to straujā attīstība. Veģetācija sākās ļoti agri. Skaidrs, ka tādos apstākļos augiem ir grūti iztikt bez ūdens pašu spēkiem. Kas sagaidāms turpmāk? Katrā ziņā maijs nesolās būt ļoti labvēlīgs augiem mitruma nodrošinājuma jomā.

Par ūdens resursiem jādomā jau pirms sezonas

Apskatīsim mazliet vispirms to, kā mums vajadzētu rīkoties, lai nākotnē ūdens resursus varētu izveidot lielākus jau pirms sezonas. Jautājums – vai to vispār ir iespējams izdarīt. Pavasarī pēc ziemas ūdens krājumi papildinās augsnē lielākoties divos veidos: tie ir sniega kušanas ūdeņi un nokrišņi, kas augsnē nonāk sniega vai lietus veidā.

Sniega kušanas ūdeņi parasti ir tie, par kuriem mēs īpašu “rūpi neturam”, pareizāk būtu teikt, ka mēs priecājamies par to, ka izkusušais ūdens naski aiztek prom. Taču prieks, kā šogad, izrādījās priekšlaicīgs, jo, atšķirībā no citiem gadiem, notika tā, ka pēc 2018. gada ilgstošā sausuma gruntsūdeņu krājumi nebija atjaunojušies, un sniega kušanas ūdeņi tagad, vai, kā būtu derējuši. To viegli varēja noteikt pēc akām (kur tās vēl ir atrodamas), jo ūdens tajās nepacēlās līdz līmenim, kādam tam vajadzēja būt pavasarī.

Foto: Māris Narvils

Avotu radīta ūdens vieta, kuru ir ļoti vienkārši pārvērst par ūdens akumulācijas vietu

Liela nozīme ir dīķiem un to sistēmām

Vai pastāv iespēja kaut kā sniega ūdeņus aizturēt? Lielākajā daļā gadījumu to ir grūti izdarīt, jo sevišķi, ja augsne ir sasalusi, tad viss ūdens pārvietosies, pilnībā neiesūcoties tajā. Tādos gadījumos vien paliek iespēja tiem, kam ir izrakti dīķi. Tātad paugurainai videi ir zināmas priekšrocības. Ja dīķi ir ar labu ūdens kapacitāti, respektīvi tilpumu, tad mēs varam radīt sistēmu,

Foto: Māris Narvils

Sniegš arī var būt ūdens uzkrāšanas avots

kad ūdeni vajadzības gadījumā var uz to novirzīt. Protams, to varētu izdarīt tikai gadījumos, kad dīķī ūdens līmenis nav jau līdz augšējai atzīmei. Iespējams, ka nākotnē dīķiem vai pat to kaskādēm būs liela loma ūdens nodrošinājumā. Tāpēc, no jauna rīkot dīķus, paredziet iespēju, ka dīķis var “baroties” ne tikai no gruntsūdeņiem, bet arī no virszemes noteces. Kā to panākt? Pavisam vienkārši. Grāvju sistēma jāsaista kopā ar dīķi. Tātad grāvju sistēma jāveido tā, lai ūdens noteci var veidot gan caur dīķi, gan bez tā. Lai to sekmīgi varētu izdarīt, dīķī jāparedz ūdens līmeņa regulēšanas iespējas. Ko sniedz šāda sistēma? To, ka dīķa ūdens papildināsies ne tikai no gruntsūdeņiem, bet arī no grāvju noteces sistēmas, kur nonāks nokrišņu ūdeņi. Tādā dīķī praktiski vienmēr varēs nodrošināt augstāku līmeni nekā parastā dīķī.

Avoti kā ūdens nodrošinājums

Otrs veids, par ko vēlos pastāstīt, ir avoti kā ūdens nodrošinājums. Mazliet dīvains ir to saimnieku pūles, kuri izmisīgi cenšas tikt vaļā no avotiem, respektīvi, mēģina šīs vietas nosusināt. Taču parasti šīs pūles nevainagojas panākumiem un platība joprojām nebūs izmantojama.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

Saprotu, ka cilvēki vēlas vēl papildināt savas apstrādājamās platības, lai varētu saņemt lielāku naudu. Tomēr pastāstīšu mazliet ko citu. Avoti ir mūsu bagātība, un, kamēr tie vēl "pulsē" mūsu laukos, tie parāda, ka ūdens sistēma vēl ir dzīva un nesabojāta. Ar avotiem nav jācīnās, bet mēs tos gudri varam izmantot, lai papildinātu savus ūdens resursus. Tomēr neaizmirsīsim, ka tie tomēr nav tas pats, kas dziļurbums. Kā lai šeit nepieņem vietu savā dzimtajā pagastā, kur pakalnē ir avoti. Savulaik tur bija brīnišķīga dīķu kaskāde, kas papildinājās ar ledus aukstu avotu ūdeni. Tika audzētas karpas, vēl pats atceros, cik milzīgas tās bija. Nāca privatizācija, un nākamais saimnieks izdomāja, ka tur būs lauki, priekš kam gan dīķus... Tagad tur nav ne kārtīgu lauku, ne tur vairs ir dīķi. Avoti ļoti bieži izplūst nogāzes augšpusē, kas rada lielisku iespēju veidot dīķu kaskādes. Avoti spēj regulāri pabarot dīķus, tikai tas nebūs tik straujš process kā dziļurbuma gadījumā. Daļu dīķu var izmantot zivju audzēšanai, daļu – laistīšanai. Ap dīķiem var izveidot veselu ekosistēmu, kas palīdzēs tur uzturēties daudziem ūdens putniem, abiniekiem, kukaiņiem un, protams, dzīvot augiem. Ap šīm teritorijām vienmēr būs vēsāks, gaiss būs mitrāks. Tā cilvēks var veidot dzīvu ekosistēmu ap sevi, nevis vietu, kur traktori regulāri grims un veidosies sliktākā. Padomājiet par svaru kausiem, – cik liela šajos hektāros būs kviešu raža ar visām iepriekšminētām negācijām, un pretī liekat brīnišķīgu dīķu sistēmu, kuras krastus padarot dzīvus, jūs iegūstat dzīvības oāzi, kura jums uzticami kalpos kā ūdens resurss, kā dzīvotne augiem un dzīvniekiem un arī kā zivju resurss, un, galu galā, kā lieliska atpūtas vieta. Dažkārt ir vērts svaru kausus pasvērt.

Notece kā ūdens avots

Vēl viens veids, kā parūpēties par to, lai ūdens notece mums kalpotu kā ūdens avots. Metode nav jauna, bet piemirsta gan. Atceros, kad strādāju vēl saimniecībā par agronomu, tā tika izmantota. Runa ir par drenu vai grāvju sistēmas izmantošanu lauku mitruma režīma nodrošināšanā. Lai to izveidotu, ir jāsaprot drenāžas plāns vai grāvju izvietojums. Parasti drenu zari saiet kolektorā, kas ir ūdeņu savācējzars, no kura ūdeņi iztek lielajā grāvī. Līdzīgi mazo grāvju sistēma novada ūdeni uz lielo ūdens novadgrāvi. Vis-

Foto: Māris Narvils

Avota izteces vieta

pirms jāparūpējas, lai īpašumā esošajiem vai piegulošajiem grāvjiem būtu sakārtotas kolektoru iztekas. Ja tās aizgruvušas, tās ir jāattīra un jānostiprina, savukārt, ja izskalotas, jāpieber un jānostiprina gali. Lai nodrošinātu, ka meliorācijas sistēma kalpotu kā ūdens akumulators, saskaņojot, protams, ar pašvaldību, pie caurtekas izveido ūdens aizvaru vai meniķi. Tas aizturēs ūdens noteci un grāvī pamazām sāks uzkrāties ūdens. Tādā veidā no visas platības, kas pieguļ attiecīgam novadgrāvim, tiks savākts sniega kušanas un nokrišņu noteces ūdens. Būtībā novadgrāvis kļūst par garu ūdenskrātuvi. Rezultātā, ūdenim neļaujot aizplūst prom, uzkrātā ūdens spiediens neļauj ūdenim no drenu zariem nonākt novadgrāvī un aiztecēt prom. Augsnē saglabāsies produktīvā mitruma krājumi, – pat no augsnes virskārtas nožūstot, no apakšas augu sakņu sistēmai būs pieejami ievērojami ūdens krājumi. Sausā gadā pie šādas sistēmas augi mazāk cietīs no sausuma radītiem ūdens apgādes traucējumiem. Mainoties meteosituācijai, ūdens līmeni pazemināt ir ļoti vienkārši, mazliet atverot aizvaru. Nevajadzētu to darīt strauji, lai nepalīdētu grāvja gultnes izskalošanās risku ūdens straujās noteces dēļ. Labi, ja ir izveidota iespēja šo nosacīti "lieko" ūdeni akumulēt lielākās ūdens tilpēs – dīķos.

Dziļurbums kā ūdens nodrošinājums

Trešais ūdens avots ir dziļurbums, ko visbiežāk izmanto ūdens iegūšanai. Ne-

apšaubāmi tā ekspluatācija ir ļoti ērta un komfortabla. Ieslēdz sistēmu, un ūdens līst, cik vajag. Taču no ūdens patērīna viedokļa ne viss ir tik rožaini, paskatoties, kas ir vajadzīgs augiem. Ūdens parasti ir ļoti auksts +4 līdz +6 °C. Tādu, tieši laistot, augiem tiek radīts nopietns stress. Tas ir tā, kā mums saulītē virsū kāds gāztu aukstu ūdeni. Vai to var labot, – jā, ja papildus ūdens dziļurbumam ir dīķis vai ūdenskrātuve, kur pārpumpē dziļurbuma ūdeni. Rezultātā saule to uzsilda. Dziļurbuma ūdens bieži ir bagāts ar dzelzi. No dzelzs var viegli tikt vaļā, ja šo ūdeni pārpumpē dīķī ar spiedienu strūklu. Saskarē ar gaisu divvērtīgā dzelzs izkrīt trīsvērtīgās dzelzs (rūsas) nogulsnes un nosēžas ūdenskrātuves dibenā. Turklāt dziļurbuma ūdenī bieži izšķīst dažādi citi sāļi, kas paaugstina ūdens pH, radot draudus tam, ka ūdenim iztvaikojot, tie paliks augsnes virskārtā, veidojot pakāpenisku sasāļošanās procesu. Sevišķi aktuāli tas ir, ja izmanto virszemes laistīšanas – sprinkleru iekārtas. Savukārt piliņveida laistīšanas iekārtām sāļi rada piliņātāju aizsērēšanas draudus, tā izvedot no ierindas visu piliņošanas sistēmu. Pēdējā gadījumā no sāļiem varēs tikt vaļā, tikai izmantojot ūdens paskābināšanu. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

LAUKU ATTĪSTĪBA

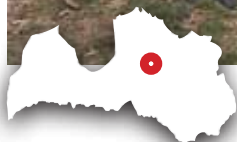
MĀRIS SKUJIŅŠ VĒLAS ĪSTENOT BIZNESA IDEJU LĪGATNĒ

Māris Skujiņš uzvarēja šī gada konkursā “Laukiem būt!” neluksaimniecības nozares kategorijā ar ideju par savvaļas briežu vērošanas stacijas izveidi Līgatnes novadā un saņēmis finansiālu atbalstu ieceres īstenošanai.

Jau septīto reizi LLKC un Valsts Lauku tīkls jaunajiem lauku uzņēmējiem rīkoja mācības, kurās varēja apgūt uzņēmējdarbības un mārketinga pamatus, attīstīt savu biznesa ideju, veikt tirgus un konkurentu izpēti, kā arī finanšu aprēķinus. Pēc mācībām jaunieši varēja konkursā “Laukiem būt!” cīnīties par naudas balvām savu biznesa ideju īstenošanai. Tieši tā ceļu uz panākumiem un savas biznesa idejas attīstīšanu sācis līgatnietis Māris Skujiņš, kurš fināla pasākumā 29. martā ieguva pirmo vietu un galveno balvu – 2400 eiro – kategorijā “Uzņēmējdarbības ideja neluksaimniecības nozarē – pakalpojumu sniegšana”.

Mācības un konkurss “Laukiem būt!”

“Konkursā “Laukiem būt!” piedalījies pirmo reizi,” stāsta Māris Skujiņš. “Par to uzzināju no sievas māsa Sintijas Elstes, kura 2018. gadā konkursā “Laukiem būt!” kategorijā “Lauksaim-

Māris Skujiņš pie Abgunstes muižas, kur notika konkurss “Laukiem būt!” fināls

niecība” ieguva pirmo vietu. Viņas iecere bija piedāvāt restorāniem mikro-dārzenus, zaļumus un ēdamās puķes. Šobrīd Sintijas ģimene palēnām īsteno savu ieceri. Pēc Sintijas gūtās pieredzes sapratām, ka konkurss vai, pareizāk sakot, panākumi tajā varētu dot nelielu atspērienu manas idejas īstenošanā.”

Māris atklāj, ka izglītojošās piecu dienu mācības palīdzējušas sakārtot domas un saprast katru nākamo soli ceļā uz finanšu plāna rakstīšanu. Tomēr Māris atzīst: “Ja mācību forma un saturs bija vienkārši, uztverami un saprotami, tad finanšu pieteikuma forma “paķēra uz izbrīnu”. Pasākuma autori to nodēvējuši par biznesa idejas plānu, bet īstenībā nācās plānot izdevumus pret ienākumiem. Veicot aprēķinus, tu savu ideju ieliec noteiktā perspektīvā, paturpinot domu, cik tā būs ilgtspējīga un vai idejai būs arī tālāka nākotne.”

Māris piebilst, ka šāda modelēšana viņam ir pazīstama un, viņaprāt: “Cilvēks, kurš nav gatavs ieguldīt savu laiku idejas izpētē, nav pelnījis ideju īstenošanu.”

Kā radās ideja par Savvaļas briežu vērošanas staciju

Māris ar sievu Eviju Ridūzi-Skujiņu pašlaik strādā un dzīvo Rīgā. Evija mantojusi skaistu, neskartu zemes pleķīti meža vidū Līgatnē, Gaujas Nacionālā parka teritorijā.

“Aizvadītajā vasarā izdomājām visu

nedaudz savest kārtībā un attīrīt no krūmājiem, vecām kralām. Jāsaka, ka caur darbu rodas interese un patīkšana,” stāsta “Laukiem būt!” dalībnieks. “Pa īpašumu pārvietojas daudz savvaļas dzīvnieku, vēl vairāk – tuvējos krūmajos stīrnas un buki izveidojuši guļas vietas, tāpēc, tīrot teritoriju, dažus krūmājus mežmalā atstājām. Uztaisījām arī barotavu. Tā kā mums ir lauksaimniecības zeme, bet audzēt ražu īpaši neplānojam, nodomājām: cik feini būtu, ja šeit atrastos mazs namiņš, kurā varētu padzert siltu tēju un pavērot apkārtni dabu, dzīvniekus. Sākām pētīt, kur Latvijā šāda ideja jau īstenojama, vai tāds pakalpojums ir pieejams, un cik tas maksā, taču neko tādu neatradām.”

Jaunieši apsvēruši domu uzcelt vienkāršu namiņu, jo abi ļoti daudz ceļo, bet, kad neceļo, tad nopietni strādā un skaidrs, ka uzceltais namiņš lielākoties stāvētu dīkā. Daudzo ceļojumu rezultātā viņi sapratuši, ka pašiem visvairāk patīk “nepieradinātākās” vietas, tāpēc savvaļas briežu vērošanas stacija neskartā vidē, kas ļautu sajukt pirmatnējo, aizbēgot no pilsētas līdzīgi domājošiem, būtu kā oāze. “Mēs pilnīgi izslēdzām kaut kādu briežu audzētavu vai vairotavu, bet uzsvāru liekam uz autentisku pirmatnīgumu. Lai cik šāda namiņa izveide izklausās romantiski un burvīgi, mums investēt naudu tikai savam priekam būtu pārāk šerpi,” saka Māris.

► 11. lpp.

“LAUKU LAPU”

IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Biznesa idejas autors sapratis, ka mūsdienīgam cilvēkam, kurš alkst būt pie dabas, kaut minimāls, tomēr komforts nepieciešams.

Māris pārliecināts, ka pilsētniekam nepietiek ar būdiņu un sauso tualeti: "Teorētiski tā varētu būt, bet praktiski apstiprinās tas, ka pilsētnieki prasa kaut minimālu komfortu. Ja mēs vēlamies šo namiņu izveidot kā komercpasākumu, ar niansēm jāērķinās. Ja cilvēki no tiesas vēlētos mežonīgumu, kaut ko pavisam primitīvu, Latgale jau sen plauktu un zeltu, taču redzam, ka tā nav. Arī pilsētās ir cilvēki, kuri domā par dabas resursu taupīšanu, pretojas patērētāju domāšanai, tad, lūk, šis ir tas segments uz ko tēmējam."

Māris konkursā piedalījās, jo cerēja piesaistīt līdzekļus namiņa plāna izstrādei. "Namiņš paredzēts 25 kvadrātmetrus liels, un tajā vienlaikus varēs uzturēties divi, trīs cilvēki. Tas būtu unikāls ar savu atrašanās vietu un pašnodrošinātu, ilgtspējīgu dizainu, jo šobrīd tur uz vietas nav ne elektrības, ne ūdens, kas nozīmē, ka mums viss jābūvē no nulles. Plānojam, ka elektroapgādei izmantosim saules paneļus. Gribam piestrādāt pie tā, lai namiņš būtu pašnodrošināts," stāsta Māris, uzsverot, ka namiņš nav domāts tikai ārzemju tūristu piesaistei. Viņa pieredze rāda, ka aizvien vairāk Latvijas iedzīvotāju meklē neskarto dabu, kurā paslēpties no pārpildītām lielpilsētas ielām un saņemties ar savas dziļākās būtības saknēm.

Jaunietis saka, ka ideālā variantā pats vēlētos dzīvot "ar vienu kāju" Rīgā, ar otru – mežā. Viņš iepriekš astoņus gadus dzīvojis Londonā, tagad ar sievu dzīvo Rīgā, taču ikdienā iztiku pelna ar e-komerciju un interneta datu analītiku, tātad

Foto: no Māris Skujiņa personīgā arhīva

Māris Skujiņš pie Līgatnes upes

nav piesiets vienai konkrētai darba vietai. "Pie pirmās iespējas dodamies ārā no pilsētas, mums taču ir savs paradīzes stūrītis," tā Māris Skujiņš.

Zināms naudas balvas izlietojuma mērķis

"Jau esam sākuši pārrunas ar vairākiem projekta izstrādātājiem un naudas balva noderēs tieši kvalitatīva un unikāla projekta izstrādē. Mēs uzskatām, ka tieši unikāls arhitekta risinājums mazbūvei mežā radīs vajadzīgo interesi mūsu klientu segmentam un veidos visaugstāko pievienoto vērtību. Mēs vēlamies, lai Savvaļas briežu vērošanas stacijas apmeklētājiem pieredze būtu unikāla un neaizmirstama. Ņemot vērā vietējos laika apstākļus, mūsu uzdevums ir nodrošināt apmeklētājiem baudāmu komfortu arī visnepatīkamā-

kajās dienās, tajā pašā laikā piedāvājot Gaujas Nacionālā parka neskarto dabu rokas stiepiena attālumā," klāsta Māris.

Plāni biznesa idejas turpmākai attīstībai

"Iesniedzu tikko LEADER projektu biedrībā "Cēsu rajona lauku partnerība", un ļoti ceru, ka mūsu starta projektā būs veiksmīgs un tiks atbalstīts, un iegūsim līdzfinansējumu Savvaļas briežu vērošanas stacijas būvniecībai. Jāatzīst, ka bez iepriekšējas gatavošanās "Laukiem būt!" konkursam sadarbībā ar Cēsu konsultāciju biroju diez vai mēs spētu laikā šo projektu sagatavot tik kvalitatīvu, kā tas šobrīd ir izdevies. Esam arī sagatavojuši ieceres tāmi un sakārtojuši dažādus juridiskos jautājumus, kas nepieciešami idejas īstenošanai. Veiksmīga starta gadījumā šajā programmā plānojam divu gadu laikā pēc projekta starta uzsākt viesu uzņemšanu. Ja gatavotais LEADER projekts nebūs veiksmīgs, tad turpināsim meklēt citas finansējuma iespējas un ideju īstenošim vēlāk," skaidro Māris Skujiņš.

Ieguvumi jauniem cilvēkiem laukos

"Konkurss "Laukiem būt!" bija kā dzinulis, lai ilgi glabātu ideju sāktu realizēt dzīvē. Ikviens ir reizi iedomājies ko līdzīgu kā – "Būtu forši, ja man būtu" vai "Ja es varētu to, tad..." Ir tā, ka vienkārši jāiet un jādara. To visu var, ja vien to labi vēlas, un tie nav tukši vārdi. Konkursa "Laukiem būt!" izglītības programma ir lielisks starta savai uzņēmēja zināšanu un prasmju attīstībai. Ņemiet piemēru no mums, piesakieties jauniešu mācībām Lauku konsultāciju un izglītības centrā un startējiet konkursā. Idejas lielumam un svarīgumam nav nozīmes, galvenais ir vēlme to īstenot," atzīst Māris Skujiņš.

Arī šogad LLKC Cēsu konsultāciju birojs rudenī plāno mācības jauniešiem no 18 līdz 40 gadiem savas idejas īstenošanai. Gaidīsim jaunu, domājošu un darīt gribošu cilvēku pieteikumus.

Materiāls sagatavots sadarbībā ar reģionālo laikrakstu "Druva" un žurnālisti Moniku Sproģi. **LL**

Attēls no prezentācijas "Savvaļas briežu vērošanas stacija"

Dace KALNIŅA,
LLKC Cēsu nodaļas
vadītāja p. i.,
lauku attīstības konsultante
e-pasts: dace.kalnina@llkc.lv
tālrunis: 28381477

MEŽSAIMNIECĪBA

KOMPENSĀCIJAS PAR SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS APROBEŽOJUMIEM

Lauku atbalsta dienests (LAD) no šī gada 10. aprīļa līdz 22. maijam ir izsludinājis pieteikšanos kompensācijas maksājumam par saimnieciskās darbības aprobežojumiem *Natura 2000* meža teritorijās un mikroliegumos.

Atbalsta tiesīgā platība ir meža zemes (izņemot purvu), kas atrodas

Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* sarakstā un mikroliegumos, kuri ir noteikti atbilstoši normatīvajiem aktiem. Atbalstu var saņemt par meža zemju platību, ja līdz 01.03.2019. ir spēkā kāds no saimnieciskās darbības ierobežojumiem – aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte, aizliegta galvenā cirte, aizliegta kailcirte.

Meža īpašnieki maksājumam var pieteikties, iesniedzot Vienoto iesnie-

gumu LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā. Pēdējā diena, kad atbalsta maksājumiem var pieteikties ar kavējuma sankciju, šogad ir 17. jūnijs. Meža kompensējošā maksājuma ikgadējais apmērs ir no 45 līdz 160 eiro par ha atkarībā no mežsaimnieciskās darbības aprobežojuma veida.

Plašāka informācija LAD mājaslapā www.gov.lv. Arī Meža konsultāciju pakalpojumu centra (www.mkpc.llkc.lv) darbinieki sniedz informāciju un konsultācijas. **LI**

OZOLU AKŪTĀ KALŠANA – JAUNA SLIMĪBA LATVIJĀ

Pirmā vieta, kur pirms diviem gadiem tika novērota ozolu masveida kalšana ir Talsu dabas parks. Vēlāk tā konstatēta arī ozoliem Aizputē, Dobelē, Saldū, Jelgavā, Grenctālē, Cīravā, Viesītē, Gulbenē, Tukumā un Kazdangā.

Ozolu akūtā kalšana pirmoreiz tika atklāta Lielbritānijā. Slimības skartie koki aiziet bojā samērā ātri – parasti trīs, piecu gadu laikā kopš simptomu parādīšanās. Tomēr pastāv iespēja, ka inficētais ozols var atveseļoties.

Slimības pazīmes. Svarīgākā slimības pazīme – no inficēto koku stumbra tek tumšs, lipīgs eksudāts, kas izdalās no mazām vertikālām plaisām. Sākumā stumbra sulošanās novērojama 1–2 metrus virs zemes, bet pēc tam tā var tikt novērota arī koka lapotnē. Tumšā šķidruma izdalīšanās parasti novērojama pavasarī un rudenī. Kad eksudāts uz kādu brīdi pārstāj izdalīties, uz stumbra saskatāmas tā atstātās pēdas – sausas, melnas svītras. Slimībai progresējot, koka vainags izretinās un bieži vērojama zaru galu atmiršana.

Pagaidām gan zinātniski pamatotas teorijas tam, kā Latvijā radusies ozolu akūtās kalšanas slimība, nav. Viena no iespējām ir, ka slimību izraisošā baktērija Latvijā bijusi jau iepriekš un tās darbībai varētu būt palīdzējušas klimata pārmaiņas – garāki, silstāki veģetācijas periodi u. c. Tomēr aizvien biežāk sāk dominēt viedoklis, ka ozolu kalšana ir atkarīga ne tikai no

Foto: no VMD arhīva

Ozolu akūtās kalšanas pazīmes ir stumbra sulošanās un zaru galu atmiršana

baktērijām. Iespējams, sava nozīme ir koku sakņu veselības stāvoklim, šaurspārņu krāšņvabolei, sēnēm un citiem faktoriem.

Ozolu pārbaudes turpināsies. Valsts meža dienests (VMD) aicina iedzīvotājus apsekt kokus savos īpašumos, skatīties pazīmes un aizdomu gadījumā par infekciju informēt speciālistus, kā arī sūtīt bildes un vērot

slimības attīstību. VMD speciālists Oskars Zaļkalns neiesaka kokus ar simptomiem uzreiz cirst, jo pastāv risks iznēsāt baktēriju. Konstatēts arī, ka puse slimo koku paliek dzīvi un nenokalst.

Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) speciālisti mierina, ka tas nav karantīnas organisms kā, piemēram, bakteriālā iedega augļu kokiem. Speciālisti tikai novēros ozolus un paņems nelielu paraugu, lai laboratoriski pārliecinātos par infekcijas klātbūtni. Kontaktinformācija pieejama VAAD mājaslapā.

Lai novērtētu ozolu kopējo veselības stāvokli un diagnosticētu kokus ar ozolu akūtās kalšanas slimības pazīmēm, Valsts meža dienesta darbinieki pērn veikuši 652 ozolu audžu apsekojumus, šogad ozolu pārbaudes turpināsies.

Valsts meža dienests aicina ziņot, ja kāds konstatē ozolus ar iepriekšminētajām pazīmēm, kādam no VMD inženieriem meža aizsardzības jautājumos: Oskaram Zaļkalnam (tālrunis: 26188968; e-pasts: oskars.zalkalns@dienvidkurzeme.vmd.gov.lv) vai Vasilijam Kolāčam (tālrunis: 29441040; e-pasts: vasilij.kolacs@ziemelvidzeme.vmd.gov.lv). **LI**

Raksta sagatavošanā izmantota VMD un VAAD informācija

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 63050477

FINANSES

Attīstības finanšu institūcijas ALTUM garantijas lauksaimniekiem ir laba iespēja tikt pie kredīta un attīstīties, ja ar savu ķīlu komercbankā nepietiek, – spriež zemnieki, kuri patlaban Vidzemē ceļ modernus piena lopkopības kompleksus. Turklāt bieži vien ALTUM kredīta garantija tiek apvienota ar Lauku atbalsta dienesta (LAD) sniegto atbalstu.

Svarīgi zināt, vai būs finansējums

Vislielākā interese lauksaimniekiem ir par pasākumu “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, kur atbalsts tiek sniegts ieguldījumiem lauku saimniecībās, pārstrādē un lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā. Patlaban LAD tiek vērtēti jau iepriekš iesniegtie projekti, taču plānots, ka jaunu pieņemšana pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” varētu notikt šī gada rudenī – oktobrī. Savukārt jaunu projektu iesniegšanas kārtā investīciju atbalsta pasākumā mazajiem lauksaimniekiem izsludināta maijā.

Lai lauksaimnieks īstenotu LAD projektu, ir svarīgi zināt, vai klientam būs atbilstošs finansējums. Tādēļ lielākoties LAD nosaka termiņu, kādā ir jāuzsāk projekta īstenošana un jāiesniedz dokumentācija, ka tā rīcībā (paša līdzekļi, bankas aizdevums, ALTUM garantija) ir finansējums projekta īstenošanai. Lai gan lēmums par grantu vai iesniegums par grantu projektu bankai var kalpot kā labs nodrošinājums, ne reti klienta ekspozīcija finanšu iestādē ir jau liela, un ALTUM garantija var būt labvēlīgs faktors pozitīva lēmuma pieņemšanai.

“Sadarbība ar ALTUM vienmēr bijusi savstarpēji mērķtiecīga, jo gan LAD, gan finanšu institūcija dara visu, lai atbalstītu lauksaimniekus,” saka LAD Sabiedrisko attiecību daļas vadītāja **Kristīne Ilgaža** un akcentē: “Dienests konsultē lauksaimniekus, vērtē projektus, kontrolē to īstenošanas gaitu, bet ALTUM sniedz papildu atbalstu finanšu jomā.”

Vajadzīgi lieli ieguldījumi

SIA “Nauksēni”, kas specializējas graudkopībā un piena lopkopībā, ALTUM kredītu garantiju izmantojuši

ALTUM GARANTĪJA – LABS PALĪGS BANKAS KREDĪTA SAŅEMŠANAI

Foto: ALTUM

Zemnieku saimniecības “Tiltgaļi” saimnieki Sandra un Māris Boši

pirmoreiz. Uzņēmuma valdes locekle **Gunta Bole** atzīst: “Lai uzceltu modernu piena kompleksu, ir vajadzīgi lieli ieguldījumi. Saimniecībai visas fermas ir vecas, krietni nolietojušās. Var pat teikt, ka attiecībā uz piena lopkopību laiks bija apstājies. Tāpēc izlēmām būvēt jaunu kompleksu. Bet bankai tikai ar jaunās fermas iekāršanu nepietika, vajadzēja lielāku ķīlu. Tā arī nonācām līdz ALTUM. Ja nebūtu šīs garantijas, varētu gadīties, ka kredītu SEB bankā arī nedabūtu.”

Uzņēmums “Nauksēni” ir saņēmis 3,652 miljonu eiro kredītu liellopu kūts kompleksa “Lejasbolles” fermas būvniecībai ar piecu gadu atmaksas grafiku un iespēju to pagarināt vēl uz pieciem gadiem. Šis projekts saņēmis LAD atbalstu. ALTUM kredīta garantija ir 27,3% jeb 997 000 eiro no aizdevuma summas.

“Rēķinām, ka līdz ar jauno kompleksu varēsim palielināt izslaukumus, ražot vairāk piena, ka ieguldījumi pie saprātīgas piena cenas varētu atpelnīties vēlākais desmit gadu laikā. Tas ir liels solis uz priekšu nākotnē,” tā G. Bole.

Neatbilda labturības prasībām

Arī Nauksēnu pagasta zemnieku saimniecības “Tiltgaļi” saimnieks **Māris Bošs** neslēpj, ka 20 gadus vecā ferma bija savu nokalpojusi un neatbilda labturības prasībām. Tāpēc uzcelts jauns komplekss 200 govīm.

Modernizācija “Tiltgaļos” tiek īstenota divos posmos. Pirmajā kārtā LAD tika iesniegts projekts “Jaunas liellopu kūts un kūtsmēsļu krātuves

celtniecība”, kuras izmaksas lēšamas vairāk nekā 570 tūkstošu eiro apmērā. No SEB bankas ilgtermiņa aizdevuma 577 347 eiro apmērā ALTUM garantija veido 60% jeb 346 408 eiro. Savukārt modernizācijas otrajai kārtai, kurā tiek celta slaukšanas zāle un piena bloks, finansējums ir 750 000 eiro. No šīs summas LAD atbalsts ir divām trešdaļām līdzekļu, saņemta arī ALTUM garantija. “Modernizējot saimniecību, palielināties liellopu skaits, aug apgrozījums,” uzsver M. Bošs.

Labāki nosacījumi

Lai kredīta garantijas būtu vēl pievilcīgākas, šī gada sākumā būtiski uzlaboti izsniegšanas nosacījumi. Neatkarīgi no aizdevuma veida un atbalstāmā pasākuma garantijas sedz līdz 80% no finanšu pakalpojuma summas. Ir palielināts arī maksimālais kopējais vienam saimnieciskās darbības veicējam izsniedzamo garantiju apjoms. Turpmāk tas varēs sasniegt vienu miljonu eiro. Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvām sabiedrībām un mežsaimniecības pakalpojumu sabiedrībām esošo garantiju apmērs ir attiecīgi 3,5 miljoni un 2 miljoni eiro. Tāpat turpmāk garantijas pieejamas ne tikai aizdevumiem investīcijām un apgrozāmiem līdzekļiem, bet arī finanšu līzīngam un finanšu līzīnga limitam, faktoringam, banku garantiju limitam un kredītvēstulei.

Pērnā gada nogalē spēkā bija 114 ALTUM lauksaimnieku garantijas par kopējo summu 12,6 miljoni eiro.

ALTUM informācija

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZŅĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2019. GADA JŪNIJĀ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu,
iesniegumu vai atskaiti.
Iesniegumu un atskaitu apkopšanas datums
vai iesniegšanas beigu datums.

Terminš		Maijs							Jūnijs							Jūlijs																			
		7	8	10	14	15	16	17	19	20	22	23	26	29	31	1	2	3	8	9	13	16	17	19	20	25	26	28	30	1	15	18	22	25	
Platību maksājumi	Vienotais platībmaksājumu iesniegums																																		
	Vienotais platībmaksājumu iesniegums ar atbalsta apjoma samazinājumu																																		
	Dīzeļdegviela lauksaimniekiem																																		
Valsts atbalsts	Atbalsts biškopības nozarei																																		
	Riska pārvaldība																																		
	Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības																																		
Lauku attīstības programmas pasākumi	Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai																																		
	Atbalsts ieguldījumiem ar lauksaimniecību nesaistītu darbību radīšanā un attīstīšanā (tūrisma aktivitātēm)																																		
	Dabas katastrofās un katastrofālos notikumos cietušā lauksaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un piemērotu profilaktisko pasākumu ieviešana																																		
Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds	Produktīvi ieguldījumi akvakultūrā																																		
	Zvejas flotes modernizācija																																		
	Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde																																		
	Inovācija																																		
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																		
Mikrouzņēmumu nodoklis	Mikrouzņēmumu nodokļa pārskats																																		
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTĀJIEM																																		
Dabas resursu nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																																		
Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																																		
Skaidras naudas deklarēšana	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Gada ienākumu deklarācija par 2018. gadu																																		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																																		

MĀJRAŽOŠANA

GARDS SIERS UN VIEDA SAIMNIECE

Santa Lasmane-Radzvilaviča, izveidojot piemājas saimniecību “Sniķeri” kazkopības un mājražošanas nozarē, saprata, ka daudz jāmacās, un tā viņa nesen papildu citiem zināšanu apguves veidiem izmantoja iespēju bez maksas saņemt lietderīgus padomus Konsultāciju projekta ietvaros, atzīstot, ka tas ir labs atbalsts mazajām saimniecībām.

Pirms vairākiem gadiem Santa pat iedomāties nevarēja, ka notikumi pavērsīsies tieši šādi. Sākotnēji, pilsētniecei pārceļoties uz laukiem, dzīve tika saistīta ar projektu vadību biedrībā “Ērgļa spāmi”, bet paralēli tam tika gūtas pirmās iemaņas lopkopībā. Sapnis par lauku sētu piepildījās, jau dzīvojot Ērgļos. Tika iegādāta lauku māja Jumurdas pagastā, skaistā vietā ar skatu uz Jumurdas ezeru. Bet kā gan, laukos dzīvojot, var iztikt bez saimniekošanas. Santa bija sapnis par savu kaziņu, pie kuras ar krūzīti pieskriet karstā vasaras dienā. Un tā kādā dienā “Sniķeru” sētā iebrauca džipiņš, ko kura slaidi izlēca kaziņa Bonija. Lai gan brauca pakal tikai vienai kaziņai, kopā ar Boniju ieradās vēl divas kazu mātes – Kate un Sniedze. Ar to arī viss sākās. Dažas dienas vēlāk izrādījās, ka kādam citam mājās ir maza, skaista kaziņa, kuru ziedot cepetim būtu tīrais negals, un, spēlējot uz Santas sirdsapziņas stīgām, tika panākts: “Jā, labi, mums vietas pietiks arī viņai”. Vēl un vēl kādai kaziņai nebija “pareizie” apstākļi, un nepilna mēneša laikā saimniecībā jau bija prāvs pulciņš ar kazām. Ne jau visas bija izcilas piena devējas, bet mīlas gan visas.

Santa Lasmane-Radzvilaviča nodarbojas ar kazkopību un siera ražošanu

Mājražotāju saimei piepulcējas 2014. gadā

Vēl kāda salīdzinoši nopietna lieta iesācējam, – kaza ir jāslauc. Lauku dzīves apgūvē Santa bija tikai iesācēja, un šīs lietas dēļ komiskās situācijās bija iedzīvojušies pārpārēm. Lai nekas nenoietu greizi, viņa zvanīja kaimiņniecei, lai nākt ierādīt slaukšanas māku... Tagad Santa šķiet, ka izslaukt kazu ir vieglāk par vieglu. Santa mācījās. Un iemācījās! Kopš 2014. gada maija ar PVD svētību piemājas saimniecība “Sniķeri” piepulcējusies mājražotāju saimei un ar lepnumu var paziņot: mēs ražojam kazas sieru!

Pārstrāde

Protams, siera ražošanai ir arī ekonomisks apsvēruma, – lai iegūtu lielāku peļņu no pamatnodarbošanās, bija jādomā par produkta radīšanu ar augstāku pievienoto vērtību, svaigpienu pārdot nebija izdevīgi, tāpēc nācās domāt siera receptes. Saimniece saka: “Kad pavasara, vasaras un rudens vitaminizēto dabas velšu sulīgumu kaza pārvērš veselīgā pienā, ir jāsiens siers!” Tirdziņos un saimniecībā uz vietas var iegādāties sieru, kas ir gan griežams, gan uz maizes ziežams. Baltais siers – visdabiskākā un neitrālākā garša; Jāņu gaumē – tradicionāli ar ķimenēm un olu dzeltenuma ziedīņiem, grilēts, kūpināts, eļļas marinādēs. Produkti ir pieprasīti, un sezonā, kas sākas aprīlī un beidzas oktobrī, siers tiek izpirkts. Pateicīgie vārdi par gardo sieru dod saimniecei spēku un iedvesmu turpināt iesākto un plānot izaugsmi.

Saimniecības izaugsme un atzinība

Kā mazais lauksaimnieks Santa ir apgūvusi un īstenojusi ES atbalsta programā piedāvāto finansējumu, iegādāta tehnika, aprīkojums kazu ganāmpulkam. Ar Ērgļu novada pašvaldības līdzfinansējumu viņa īstenoja savu ideju – atklāja nojumi un degustāciju galdu, un veiksmīgi iesaistījās tūrisma nozarē.

► 16. lpp.

Kaziņas Bonijas siers

Foto: no Santas Lasmanes-Radzvilavičas arhīva

Foto: no Santas Lasmanes-Radvilavičūšas arhīva

Saimniecības “Sniķeri” kazu ganāmpulks

◀ 15. lpp.

Santa 2016. gadā tika godināta, saņemot apbalvojumu “Vidzemes veiksmes stāsti” nominācijā mājražotājs-amatnieks – “Kaziņas Bonijas siers”. Saimnieces gardie siers 2016. gadā tika iekļauti asociācijas “Lauku ceļotājs” izdotajā katalogā “Gardā siera ceļš”. Saimniece apgūvusi LLKC Ozolniekos rīkotās mācības bioloģiskajā lauksaimniecībā un ieguvusi sertifikātu. Liels nopelns un paldies dzīvesbiedram un meitai par nozīmīgo atbalstu, kas būtiski atvieglo ikdienas rūpes. Santas spējas, čaklumu un radošumu var tikai apbrīnot, jo papildus siera ražošanai ir apgūtas zināšanas arī ziepju ražošanā no kazas piena.

Lietderīga piedalīšanās Konsultāciju projektā

Santa izmanto LLKC sniegtos palīdzības pakalpojumus grāmatvedībā un ekonomikā, iespēju piedalīties pieredzes apmaiņas braucienos, īpaši uzsvērt, ka tieši LLKC organizētie braucieni ir pārdomāti un iedvesmas pilni. Saimniece novērtē un izmanto iespēju bez maksas saņemt ekonomikas konsultācijas Konsultāciju projekta ietvaros, kas ir labs atbalsts mazajām saimniecībām, lai izvērtētu nākotnes ieceres. Ir izmantotas ekonomikas konsultācijas – izvērtēti saimniecībā pieejamie resursi, kvantitatīvie rādītāji, ražošanas efektivitāte un finanšu rādītāji, un sagatavots LEADER projekta pie-

teikums nākotnes ieceru īstenošanai pārstrādē un lauku tūrismā.

Šodienas un nākotnes ieceres

Patlaban saimniecībā ir 80 kazas, no tām 52 kazu mātes. Apsaimnieko 13 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, – pļavas un ganības kā ilggadīgos zālājus. Saimniecība turpina priecēt ar gardo produkciju un ik gadu pie sevis uzņem lielākas un mazākas tūristu grupas. Izziņāt lauksaimniecību, pabarot un samīļot kaziņas brauc arī skolēnu grupas. Santa spēj aizraut ar savu stāstījumu par saimniekošanu, un gardie siers no degustāciju galda pazūd zibenīgi. Pēdējos trīs gados vidēji saimniecību apmeklē 1000 tūristu, un priecē tas, ka, pateicoties vietējiem ražotājiem, tiek sniegts arī atbalsts Ērgļu novada attīstībai.

Kaziņas Bonijas kronēšanas svētki

Jauka tradīcija tika aizsākta 2016. gadā – saaicināt visus esošos un topošos kaziņdraugus un kopā visiem noskaidrot, kura ir vismīļākā, visdraudzīgākā, visskaistākā, visgudrākā jeb, vienkāršāk sakot, – visatbilstošākā kaza godpilnajam kaziņas Bonijas titulam.

Tā ir diena, kad visi kopā – lieli un mazi, izbaudot atvērto durvju dienu saimniecībā, draudzējas ar kaziņām, spēlē spēles, darbojas darbnīcās, vāra lielu zupas katlu, degustē sieru, balso par savu mīļāko kaziņu, un svētku noslēgumā, kronē saimniecības gada kazu – Boniju.

Tāpēc saprotams, ka arī saimniecības mājaslapas nosaukumā iekļauts Bonijas vārds: <http://www.bonijassiers.lv>.

Lai darbi runā par paveikto

Saimniecībai jau ir nepieciešamas papildu darba rokas, jo produkcijas apjomi aug, pircēju loks paplašinās. Ir iecere paplašināt ražotni, bet par nākotnes iecerēm Santa runā piesardzīgi, jo uzskata, ka labāk ir, lai darbi runā par paveikto. Tādēļ aicinām Santu izmantot ES fondu iespējas, lai saimniekošana attīstītu, kāpinot ražošanas apjomus un priecējot lielāku cilvēku skaitu ar īpaši gardo kazas sieru.

Lai pa īstam izbaudītu Ērgļu gleznaino ainavu, jābrauc pašiem skatīties, gardu sieru saēsties un ar viedu saimnieci parunāt, lai smeltos iedvesmu un jaunas idejas! **LL**

Aija VIGNERE,
LLKC Madonas
biroja vadītāja
e-pasts:
aia.vignere@llkc.lv
tāl. 64807465

PROFESIONĀLAS BEZMAKSAS KONSULTĀCIJAS – IESPĒJA LAUKSAIMNIEKIEM

Atgādinām, ka ir pieejamas bezmaksas individuālas konsultācijas 1500 eiro apmērā ikvienam lauksaimniekam vai mežsaimniekam!
Plašāk: <https://ej.uz/kyxz>

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018

Tālrunis: 63050220

Apgāda vadītāja Iveta Tomsone

“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere

Reģistrācijas Nr. 000740319

Iespiests SIA “IBC Print Baltic”

“Lauku Lapa” var abonēt

Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.